

Flere vil folkeforske

For første gang er utbredelsen av folkeforskning (Citizen science) kartlagt i Norge. Et av funnene i Forskningsrådets nye rapport er at flere enn tidligere antatt bruker ikke-forskere til blant annet innsamling og analyse av forskningsdata. Og den faglige bredden er overraskende stor.

PUBLISERT 16. OKT. 2023 | OPPDATERT 20. OKT. 2023

I samme undersøkelse kommer det også frem at mer enn halvparten av alle nordmenn sier de kan tenke seg å bidra med egne, anonymiserte helsedata i forskning. Bare litt over en av ti stiller seg avvisende.

Rapporten, som blant annet er et resultat av intervjuer med nærmere 300 deltakere fra forskning, offentlig forvaltning og interesseorganisasjoner, samt en befolkningsundersøkelse med 1.300 deltakere, presenterer en kartlegging av aktiviteter, aktører og forskningsfelt innen folkeforskning.

Flere prosjekter utenfor forskningssektoren

Hovedfunnene viser at det er flere enn forskningssektoren som er involvert i, eller vurderer å bruke, folkeforskning som metode. Offentlig forvaltning, interesseorganisasjoner, museer og stiftelser er tilsynelatende vel så aktivt involvert i folkeforskning som forskningssektoren, i flere tilfeller er de også mer opptatt av dette enn for eksempel universitetssektoren. Faglig er de fleste aktivitetene knyttet til naturfag, men også humaniora og samfunnsfag har et betydelig innslag av folkeforskning.

Flere enn forventet oppgir at de bruker ikke-forskere til mer enn å bare samle inn forskningsdata. Av de som er aktive innen folkeforskningsprosjekter, svarer 40 prosent at de i tillegg til datainnsamling også bruker ikke-forskere til å utvikle forskningsspørsmål og analysering av data.

Nettopp mulighetene til å samle inn og analysere store datamengder, samt muligheten for ny og viktig input fra ikke-forskere er det som trekkes frem av mange som en fordel ved folkeforskning. På motsatt side peker mange på en bekymring for datakvalitet og den generelle kvaliteten på jobben som blir utført av ikke-forskere. Dessuten opplever flere av respondentene at folkeforskningsprosjekter kan være veldig ressurs- og arbeidskrevende.

Hva sier folk flest?

Resultatene fra befolkningsundersøkelsen viser at blant folk flest er det de under 30 år, og flere menn enn kvinner, som stiller seg mest positive til å være med på å samle inn forskningsdata. Mest populært er det å bidra med egne helsedata (51 prosent av de spurte kunne tenke seg dette), noe mindre interesse er det for å samle inn for eksempel værdata eller andre observasjoner for forskningsformål (41 prosent kunne tenke seg dette). Når det gjelder hjelp til analyse og klassifisering av data (for eksempel på stjernehimmelen eller i historiske befolkningsregistre), svarte en av fire (24 prosent) at de kunne tenke seg å bidra.

– Folkeforskning som verktøy og metode kan på sitt beste sikre mer deltakelse i forskning fra ikke-forskere og legge til rette for forskning i større skala ved at flere er med, sier områdedirektør Benedicte Løseth i Forskningsrådet i en kommentar. Det er gledelig at folkeforskning tilsynelatende er vel etablert i norske forskningsmiljøer, men også at andre sektorer aktivt bruker folkeforskning som metode.

– På sitt beste kan folkeforskning bidra til å utvikle den viktige dialogen mellom forskning og samfunn, og sikre at både forskere, kunnskapsinstitusjoner og andre organisasjoner bedre forstår aktuelle problemstillinger i samfunnet. Folkeforskning kan bidra til større åpenhet rundt forskning og forskningens prioriteringer.

Løseth fremholder videre at det kan være krevende å involvere ikke-forskere som har lite kunnskap om forskning, blant annet med tanke på etiske spørsmål. Selvsagt må og skal folkeforskning derfor følge de samme etiske

retningslinjer som andre forskningsprosjekter. Da kan potensialet i folkeforskning som verktøy for mer åpenhet rundt forskning og inkluderende deltagelse fra samfunnet, utnyttes til fulle, avslutter hun.

Meldinger ved utskriftstidspunkt 12. mai 2025, kl. 06.37 CEST

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.